

Perussuomalaisten taivalta arvioidaan kuudessa kirjassa

RAULI MICKELSSON

Vajaan vuoden sisällä lokakuusta 2020 syyskuuhun 2021 ilmestyi suomenkielisiä puolueista kertovia tietokirjoja kahdeksan kappaletta ja niistä kuusi käsitteli perussuomalaisia. Kirjasuman aloitti Lauri Nurmen journalistinen epävirallinen elämänkerta Jussi Halla-ahosta ja sen päätti Markku Jokisipilän kirja *Perussuomalaiset Halla-ahon ja Purran linjalla*. Välissä ovat Simon Elon *Poliittisiksi mustelmiksi* nimetyt muistelmat sekä Timo Soinin kolmas muistelmateos *Yhden miehen enemmistö*. Aarni Virtanen on kirjoittanut Timo Soinista myös elämänkerran. Erilaisin ja mielenkiintoisin perussuomalaisia käsittelevä kirja on Jussi Marttisen *Mikä perussuomalaisia vaivaa*, jonka aineistona ovat pääosin asennekyselyt. Kirjoista siis kolme pyrkii tieteelliseen muotoon, yksi on journalistinen elämänkerta ja kaksi muistelmia. Teosten tarkat tiedot löytyvät kirjoituksen lopusta.

Tässä tekstissä toki arvostellaan noita kirjoja, mutta myös kartoitetaan niiden pohjalta perussuomalaisten juuria, aatteita ja asenteita sekä valtasuhteita ja organisaatiota.

PERUSSUOMALAISTEN JUURET

Kertomus on mitä poliittisin teko, koska kertojalla on suuri vapaus päättää, mistä kertomus alkaa, mitä siinä muistetaan ja mitä unohdetaan. Kertoja voi määritellä, kuka on kertomuksen sankari, konna ja toiminnan kohde. (Alker ja Sylvan 1994; Ricouer 1984.) Kertomukset perussuomalaisten synnystä ovat erilaisia, kertojastaan riippuvaisia: faktat niissä on toki samoja, mutta painotukset, kertomusten alut ja loput sekä sankarit ja konnat ovat erilaisia. Timo Soinin oma kertomus alkaa hänen lumoutumisestaan Veikko Vennamoon. Kuten kaikissa profeetta- ja sankarikertomuksissa Soinin Vennamo-kertomus on ehyt. Säröjä siinä ei näy juuri lainkaan, vaikka Vennamon kanssa yhteistyötä tehneet ja SMP:stä eronneet kertovat hänen itsevaltaisuudestaan ja populismistaan, jossa ei anneta tilaa poliittisten tavoitteiden tosiasialliselle ajamiselle. (Linna 1998; Ricouer 1984; Virtanen 2018.)

Suomen maaseudun puolueen menestys kalpenee, kun sitä verrataan 2010-luvun perussuomalaisten menestykseen. Vennamo oli politiikan tähti ainoastaan viitisen vuotta, kunnes hänen loistonsa himmeni lähes kokonaan vuonna 1975. SMP:n uuden tulemisen sankari oli Pekka Vennamo. Kuitenkin sekä Soinin että Markku Jokisipilän kirjoissa nimenomaan Veikko saa paljon huomiota. Timo Soini kertoo patriarkaalisista väleistään Vennamoon, ja Jokisipilän kirjassa eritellään Veikko Vennamon ja Timo Soinin yhtäläisyyksiä ja eroja.

Kyseessä ovat aika lailla erilaiset poliitikot jo silläkin tavalla, että Veikko Vennamo oli viimeisen asti oppositiomies, eikä hän oikein sulattanut sitä, että SMP ja poikansa Pekka oli hallituksessa 1980-luvulla. Sen sijaan Soini oli ylpeä ulkoministerin tehtävästään. Vennamo oli lähtöisin varakkaasta perheestä ja Soini on espoolaisen keskiluokkaisen perheen vesa. Vennamoa ajoi

urallaan eteenpäin katkera kosto Maalaisliiton johtajia ja ennen kaikkea Kekosta kohtaan, Soini veti lupsakkaa ei-katkerää roolia, vaikka hänen puheissaan kukkivatkin vastakkainasettelut ja epäjohtonmukaiset polarisoivat sutkautukset. (Virtanen 2018; Virtanen 2021.)

Soinin perussuomalaiskertomus alkaa Vennamosta ja jatkuu siitä, kuinka eripurainen maaseudun puolue koki konkurssin. Kertomuksen alku – perussuomalaisten perustaminen saunassa Keski-Suomessa miesporukalla – sopii erinomaisesti soinilaisten perussuomalaisten identifioinnin ydinepisodiksi, kuten sekini, että ensimmäinen onnistuminen koettiin, kun perussuomalaisten eduskuntaryhmään vuoden 2003 eduskuntavaaleissa saatiin kolme miestä: Soini itse, pohjanmaalainen nimismies Raimo Wistbacka ja helsinkiläinen voimamies Tony Halme. Kertomuksen kohokohta oli vuoden 2011 vaalivoitto, jota seurasivat Soinin ministeriura ja perussuomalaisten hajoaminen. Tosin Soini ei muistelmissaan kerro kovinkaan paljon puolueen hajoamisesta, sen sijaan hän kertoo vuolaasti ministeriurastaan. Soinin kertomus edustaa klassta kärsimysten kautta voittoon -lajia. Sankari on Soini itse, joka ei juuri epäonnistu missään. Jos epäonnistumisia tulee, ne johtuvat muista.

Tarkemman tarinan maaseudun puolueen riidoista, konkurssista ja perussuomalaisten perustamisesta kertoo historioitsija Aarni Virtanen. Hänen mukaansa Veikko Vennamon kaudella vallitsi henkilökohtainen dynastia. Poika Pekka Vennamo vastusti muukalaisvihaa ja pyrki tekemään SMP:stä modernia poliittista puoluetta sekä viemään sitä kohti kansainvälistymistä. Puolue ei kuitenkaan tavoittanut liikkuvia äänestäjiä ja sen vuoksi alkoi vastustaa maahanmuuttoa Pekka Vennamon puheenjohtajakauden jälkeen. (Virtanen 2021, 72–73.)

Samaan aikaan kun perussuomalaiset surivat pientä kannatustaan, alkoi maahanmuuttovastainen liikehdintä erityisesti sosiaalisessa mediassa. Bloginpitäjä Jussi Halla-ahon ja Timo Soinin tiet kohtasivat kun Soini kysyi Halla-ahoa perussuomalaisten kunnallisvaaliehdokkaaksi Helsingissä vuonna 2008. Soinin mukaan perussuomalaisten suosio alkoi kasvaa jo vuoden 2006 presidentinvaaleissa, mutta vuoden 2008 kuntavaalit olivat ehkä vielä tärkeämmät. Toimittaja Lauri Nurmi (2020) antaa ymmärtää, että vaikka Soinin ja Halla-ahon välit ovat aina olleet jännitteiset, he kuitenkin toimivat yhdessä. Soini on usein julistanut, että maahanmuutto on hänelle toissijainen asia. Mutta miksi hän sitten otti Halla-ahon mukaan perussuomalaisiin? Samalla voisi kysyä, miksi hän otti aiemmin tamperelaisen yrittäjän Veikko Vallinin suositteluksena Tony Halmeen perussuomalaisiin. Oliko Soinilla ja Halla-aholla mielessä molemminpuolinen voitto: Soini saisi lisää ääniä vaaleissa ja Halla-aho maahanmuuttajavastaisia mielipiteitään esille? Halla-ahon suosion keskeinen arena oli Scripta-blogi, jota hän kirjoitti Lauri Nurmen mukaan usean kirjan verran. Elannon Halla-aho sai Suomi-Unkari-sanakirjaa varten haetusta apurahasta, joka ei kuitenkaan koskaan hänen kirjoittamaansa ilmestynyt.

Simon Elo tuli perussuomalaisiin mukaan sekä Scriptan ympärille syntyneeseen Hommaforumiin että vaalirahakohun innoittamana 2010. Ennen tätä hän oli äänestänyt kokoomuslaisia ja vihreitä. Elo vaati aikanaan johtamansa nuorisojärjestön mukana Suomen julistamista yksikieliseksi valtioksi. Elo korostaa muistelmissaan maltillisuuttaan, hän ei hyväksynyt perussuomalaisten nuorten radikalisoitumista ja julistautumista etnonationalistiseksi.

Elo valittiin eduskuntaan vuonna 2015 ja hän oli soinilainen hallituksen tukija. Juha Sipilän keskustaoikeistolainen porvarihallitus oli perussuomalaisilla ristiriitaista aikaa. Toisaalta puolueen sisällä koettiin ylpeyttä hallituksessa olost, mutta tuolloin myös kylvettiin puolueen eri-

puran siemenet. Elon mukaan ensimmäiset hajaannuksen merkit näkyivät jo pari viikkoa hallituksen muodostamisen jälkeen, kun eduskuntaryhmän varapuheenjohtajasta äänestettäessä maltilliset voittivat halla-aholaiset äänin 16–9. Seuraavan kerran hajaannus näkyi Turussa vuonna 2015 pidetyssä puoluekokouksessa, jossa Halla-aho sai raikuvat suosionosoitukset. Elon mukaan Turun puoluekokouksen tunnelma oli apea, koska useat vastustivat Sipilän hallitusta. Samana syksynä alkoi perussuomalaisten hajoaminen. Elo huomioi, että suuressa ryhmässä oli sellaisia ongelmallisia kansanedustajia kuin Teuvo Hakkarainen ja Sebastian Tynkkynen.

Elon mukaan syksy 2015 oli puolueelle vaikea, koska Suomeen saapui yli 30 000 pakolaista puolueen ollessa hallituksessa. Kun ulkopuoliset liikkeet, kuten Rajat kiinni, protestoivat pakolaisten Suomeen tuloa, alkoi puolueen gallup-kannatus laskea ja oppositiomieliala nousta. Lopullisesti puolue hajosi vuoden 2017 puoluekokouksessa, jossa halla-aholaiset saivat puoluejohdon kaikki paikat, puheenjohtajan lisäksi myös varapuheenjohtajat. Seitsemän vuotta puolueessa olleelle Elolle suuri osa puoluekokouksen osanottajista oli vieraita. Puolueen hajoaminen oli raskasta kaikille ja syyttelyä oli molemmin puolin. Elo kertoo, kuinka kaikenlainen maalittaminen lisääntyi kun Sininen tulevaisuus -puolue perustettiin.

Timo Soini purkaa katkeruuttaan hajaannuksesta muistelmissaan. Halla-aholaisia hän nimittää lahkolaisiksi ”halal-aholaisiksi” ja valittaa, ettei Halla-aho tukenut mitenkään puolueen hallituksessa oloa, jätti jopa jäsenmaksut maksamatta. Olisikin ollut mielenkiintoista, jos Markku Jokisipilä olisi analysoinut kirjassaan enemmän eduskuntaryhmän hajoamista monesta perspektiivistä, eikä ainoastaan Halla-ahon ja Purran näkökulmasta. Jokisipilä jopa kiistää puolueen hajoamisen toteamalla, että puolueen kenttä ei hajonnut, ainoastaan eduskuntaryhmä.

PERUSSUOMALAISTEN AATTEET JA ASEENTEET

Markku Jokisipilä kiinnittää paljon huomiota käsitteiden määrittelyyn. Hän kiistää, että perussuomalaiset olisivat äärioikeistolainen puolue ja rakentaa omasta äärioikeistolaistuulinnastaan olkiukon, jonka avulla kritisoi tutkijoita, jotka ovat määritelleet perussuomalaiset sellaiseksi. Jokisipilän mukaan äärioikeistolaisuudella tarkoitetaan ulkoparlamentaarista toimintaa. Hänen mielestään perussuomalaiset taas luottavat selvästi parlamentarismiin, eikä heitä voi siksi määritellä äärioikeistolaisiksi. Jokisipilä on selvästi mieltynyt sellaiseen ajatukseen, että perussuomalaiset ovat lisänneet demokratiaa, koska puolueen nousun myötä äänestysaktiivisuus kasvoi. Äänestysaktiivisuuden kasvu on tietenkin ansio, mutta demokraattiseen eetokseen kuuluu myös muita tekijöitä, kuten kaikkien tasa-arvoinen kohtelu. Tätä eivät perussuomalaiset tee, puheissaan ja ohjelmissaan he haluavat sulkea pois osan Suomessa asuvista ihmisistä. Tällaista toimintaa on tietysti muukalaisvastaisuus, mutta myös kaikkien vähemmistöjen kansalaisoikeusvaatimusten vähättely.

Jokisipilä määrittelee perussuomalaiset oikeistopopulisteiksi, joiden keskeinen aate on nationalismi. Hänen mukaansa puolue tuli tarpeelliseksi, kun muut puolueet luopuivat kansallismielisyydestä ja ryhtyivät katsomaan asioita globaalista näkökulmasta. Jokisipilä ei ole tarkemmin perehtynyt nationalismiin erilaisiin ilmenemismuotoihin, eikä liitä puolueiden muutoksia

konteksteihinsa. Vielä 1980-luvulla Suomessa elettiin varsin kansalliskeskeisessä todellisuudessa. Oli kansallinen kulttuuri ja pääoma, politiikassa huomioitiin vain vähän muun maailman tapahtumia, ei pohdittu kuinka globaalit trendit vaikuttavat vaikkapa oman kunnan toimintaan. Tuolloin puolueiden pääasiallinen pelikenttä oli kansallinen, mutta silloinkaan nationalismia ei ollut vain yhdenlaista. Varsinkin työväenliikkeessä korostettiin mukaan ottavaa kansallisuutta ja internationalismia.

Perusuomalaisten aatteellisuutta käsittelevät kirjat ja puolueen ohjelmat antavat puolueesta aika hennon ja vaihtelevan kuvan. Se on selvää, että puolue on nationalistinen ja konservatiivinen. Tosin Timo Soinin intressejä EU-parlamentaarikkona, katolisena ja ulkoministerinä voi luonnehtia internationalistisiksi. Soini on kuitenkin mitä konservatiivisin henkilö. Hän piti koko perusuomalaisten eduskuntaryhmä kurissa, kun äänestettiin tasa-arvoisesta avioliitosta. Muistelmissaan hän vetoaa Äiti Teresaan ja hyökkää emotionaalisiin argumentteihin aborttia vastaan. Soinilla faktapohjaiset perustelut loppuvat, kun käsillä on jokin uskonnollinen kysymys. Tasa-arvoista avioliittolakia hän vastusti vain sanomalla, että miehen ja naisen avioliitto on minulle sakramentti. Tämän jälkeen ei perusteluja enää tullut.

Jokisipilän kirjaa on kritisoitu siitä, että se antaa liian puunatun kuvan puolueesta, koska kirjassa ei huomioida lainkaan sosiaalisessa mediassa käytyä (kärjekästä) keskustelua. Esimerkiksi Arttu Saarisen tällainen arvio julkaistiin MustRead-verkkolehdessä lokakuussa 2021 (Saarinen 2021). Jokisipilä puolusti valintaansa sillä, että puolueen tunnistaa sen ohjelmista. Halla-ahon ja Purran aatteita voikin katsoa Halla-ahon aikana tehdyistä periaate-, vaali- ja sektoriohjelmista. Niissä kansallismielisyys on – tottakai – keskiössä, mutta senkin ohi kiilaa maahanmuuttovastaisuus. Kahdeksasta Halla-ahon aikana tehdystä sektoriohjelmasta seitsemässä maahanmuutto koetaan keskeiseksi yhteiskunnalliseksi ongelmaksi. Ympäristöohjelmassakin maahanmuuttokäsite esiintyy, mutta se ei ole ympäristöongelmien keskeinen liikuttaja. Samoin on laita kunta- ja alevaaliohjelmissa. (PS 2022.) Jokisipilän perusteluketju, jonka mukaan perusuomalaiset ovat ”yleispuolue”, on mielenkiintoinen. Hänen mukaansa puoli miljoonaa suomalaista ei voisi äänestää puoluetta, jonka agenda keskittyisi pelkästään maahanmuuttoon.

Tämän lisäksi perusuomalaisten puoluekokousten asialista on ohut ja puoluekokouspuheita pidetään varsin vähän. Niissä korostuvat kansallismielisyys, maahanmuuttovastaisuus ja EU-kriittisyys ja ne ovat varsin yleisiä ja abstrakteja. Sen sijaan muiden puolueiden puoluekokouksissa puolueosastojen ja puolueen jäsenten esittämät ohjelmaesitykset ja poliittinen keskustelu vievät kokousten ajasta leijonan osan. Pääosa perusuomalaisten kokouksista kuuluu henkilövalintoihin ja äänenlaskentaan.

Jokisipilä vakuuttaa, että Perusuomalaiset on ”tavallinen puolue”. Tuo käsite ei kerro juuri mitään, varsinkin kun puolueiden keskeinen pyrkimys on erottautua toisistaan. Perusuomalaisten eroavuutta muista on tarkastellut Jussi Marttinen kirjassaan *Mikä perusuomalaisia vaivaa*. Marttisen kirja perustuu asennetutkimuksiin, joita on tehty eri puolueiden kannattajista, jäsenistä sekä vaalien ehdokkaista. Teoksen mukaan perusuomalaisten vuoden 2017 kuntavaaliehdokkaista kolme neljäsosaa on miehiä, keskimäärin perusuomalaiset ehdokkaat ja kannattajat ovat noin viisikymppisiä. Ylempiä ja alempia toimihenkilöitä on ehdokkaista ja kannattajista noin 40 prosenttia, työntekijöitä noin 35 prosenttia ja yrittäjiä vajaa viidennes. Perusuomalaisten koulutaso on matalin kaikista puolueiden kannattajista. Perusuomalaisten kannattajat luottavat kaikista vähiten sellaisiin medioihin kuin Helsingin Sanomat, Iltasanomat ja Suomen

Kuvalehti, mutta eniten MV-lehteen. Myös Yleisradion televisiouutisiin he luottavat vähiten. Eduskuntakaan ei saa kovin suurta luottamusta. Kannattajien mielestä peräti 71 prosenttia ajattelee, että valtion pitää hidastaa kaupungistumista, tällä mielipiteellä puolueen kannattajat pääsevät kärkeen verrattuna muiden puolueiden kannattajiin. (Marttinen 2021, 60, 63, 72.)

Marttinen on myös mitannut todennäköisyyttä eri puolueiden kannattajien taipumusta olla provosoiva sosiaalisessa mediassa. (Marttinen 2021, 92.) Tässä mittauksessa perussuomalaiset johtavat ylivoimaisesti. Yllättävää on Marttisen löydös, että perussuomalaiset eivät ole kovin kansallishenkisiä. Edelle pääsevät keskustan, sinisten ja kristillisdemokraattien kannattajat ja lähes kannoilla ovat sosiaalidemokraatit. Kun väitetään, että ”onni ja etuoikeus olla suomalainen”, perussuomalaisten kannattajat pitävät RKP:n kanssa perää. Perussuomalaisten halukkuus osata ruotsia on myös vähäisin. Kaikista puolueista perussuomalaiset luottavat huomattavasti eniten sekä Donald Trumpiin ja Vladimir Putiniin.

Puolueen kannattajat välittävät vähiten päihdeongelmaisista, maahanmuuttajista ja turvapaikanhakijoista. Ilmastodenialismissa perussuomalaiset ovat johtavia ja pitävät ilmastokeskustelua tarpeettomana vouhotuksena eivätkä halua uhrata varoja ja työpaikkoja ilmastonmuutoksen torjuntaan. Kulttuurin tukijoina ja kuluttajina perussuomalaisten kannattajat ovat häntäpäässä. Kuten tunnettua perussuomalaiset eivät tunne empatiaa maahanmuuttajia kohtaan, he pelkäävät maahanmuuttajien aiheuttavan levottomuutta ja terrorismia. Turvapaikanhakijat, seksuaalivähemmistöt ja suomenruotsalaiset ovat puolueen kannattajien mielestä liian hyvässä asemassa. Myös konservatiiviset sukupuolistereotyytiat ovat puolueessa vallalla. Marttinen tulkitsee asennekysymyksiin nojaten, että perussuomalaiset ovat suomalaisten puolueiden kannattajista epäempaattisimpia. Hän toteaa: ”Perussuomalaisten suhde toisiin ihmisiin on poikkeuksellinen. Siinä toistuu laaja-alaisesti erilaisia negatiivisia piirteitä. Kyse ei ole vain välinpitämättömyydestä, vaan mukana on merkkejä pelosta, inhosta, kateudesta ja osin vihostakin” (Marttinen 2021 222–223). Marttinen päättelee tutkimuksiin perustuen, että suuremmat kognitiiviset kyvyt johtavat vähemmän rasistiseen ja homofobiseen käyttäytymiseen kuin pienemmät kyvyt.

Marttisen kirja on todella mielenkiintoinen kooste muun muassa Kunnallisanalan kehittämissäätiön ja Elinkeinoelämän valtuuskunnan tekemistä demografia- ja asennekyselyistä. Marttinen analysoi tuloksia sosiaalipsykologian ja liikkeenjohdon teorioiden kautta. Kyselytutkimusten tulkinnat ovat joskus yksiulotteisia ja rohkeita. Kirjan päättää besserwissermäiset luvut ”kuinka kohtaat perussuomalaisen”, ”kuinka kohtaat nuoren perussuomalaisen” ja ”kuinka kohtaat ääriperussuomalaisen”.

Marttinen tulkitsee, että puolue on yhtä kuin sitä kannattavat ihmiset ja vihjaa, että ensin olivat ihmiset, jolla oli perussuomalaisille tyypillisiä asenteita ja sitten tuli puolue. Eikö tilanne voisi olla toisin? Puolueen kannattajilla on myös muita identiteettejä kuin perussuomalaisuus. Todennäköisesti perussuomalaisuus on vain pieni häivähdys kannattajien identiteetistä. Kirja provosoi kysymään myös sitä, olisiko perussuomalaisten kannattajilla yllä mainittuja asenteita ilman puoluetta. Voisiko olla niin, että Halla-aho kanavoi ihmisten yleisen muun muassa globalisaatiosta aiheutuvan pelon maahanmuuttajiin. Maahanmuuttovastaisuutta perustellaan perussuomalaisten diskurssissa ja yleisestikin varsin abstrakteilla argumenteilla, ei niinkään käytännön kohtaamisilla (Leino ja Mickelsson 2017).

PERUSSUOMALAISET PUOLUEENA

Soinin uusimmassa muistelmateoksessa on luku, joka on otsikoitu ”Puolue en ole minä”. Hän ei perustele tätä väitettä mitenkään. Kuitenkin kaikissa kolmissa muistelmissaan ja populismia tutkimaan pyrkivässä kirjasessaan Soini puhuu pääasiassa itsestään. Soinin mainitsemat muut ihmiset puolueessa ovat pääasiassa miehiä, naisista hän puhuu varsin vähän. Ehkä eniten esille pääsee hänen lääkärivaimonsa, nimenomaan vaimon ja elämänkumppanin roolissa. On kuitenkin edistystä, että Soini on päässyt pois uusimmissa muistelmissa ilkeilystä ja vähättelystä puoluetovereitaan kohtaan. Toki hän siinäkin tölvii huomattavan paljon puolueen vallanneita halla-aholaisia.

Soini korosti puolueensa demokraattisuutta, koska se on ”jäsenpuolue”, jonka jäsenet hyväksyvät puoluehallitus ja puoluekokouksiin pääsevät osallistumaan kaikki puoluejäsenet. Tämäkin järjestely oli alussa taktinen ja tehtiin sen vuoksi, että puolue olisi johtonsa hallinnassa eikä eripurastasta aiheutavaa katastrofia syntyisi enää, kuten SMP:n konkurssissa oli käynyt. Markku Jokisipiläkin painottaa perussuomalaisten demokraattisuutta sillä perusteella, että puoluekokouksissa kaikki jäsenet voivat olla päätösvaltaisia. Todellisuudessa niissä valitaan vain puheenjohtaja, varapuheenjohtajat, puoluesihteerit sekä muodollisesti puoluevaltuusto. Tosiasiallisesti puoluevaltuusto valitaan puoluepiirien neuvotteluissa, joissa valta on paikallisilla valtaryhmittymillä.

Jos perussuomalaisia on hieman yli 10 000 jäsentä, osallistuu puolueen puheenjohtajan valintaan vajaa viidennes heistä. Vasemmistoliitolla ja Vihreillä puolueen puheenjohtaja valitaan jäsenäänestyksellä, viimeisimpiin jäsenäänestyksiin osallistui yli 60 prosenttia jäsenistä (Vihreät 2017; Yle 2016). Vaikka perussuomalaiset jäsenet pystyvät valitsemaan johtajansa suoraan, on puolueen organisaatio kompleksinen ja myös läpinäkymätön. Kuten todettua puoluekokouksissa ei juurikaan keskustella poliittisista linjoista, niistä päättää puoluehallitus. Niinpä perussuomalaisten organisaatioita voidaan pitää varsin keskitettynä. (Hatakka 2021.) Puolueen sääntömuutosta harkittiin jo vuoden 2017 kokouksessa, mutta se jäi pöydälle. Vuoden 2021 kokouksessa sääntöihin tehtiin joitakin pieniä muutoksia, jotka eivät purkaneet kompleksisuutta.

LOPUKSI

Ei ole mitenkään omaperäistä arvioida Markku Jokisipilän kirjaa puolueelliseksi, minä yhdyn tuohon arvioon. Se on myös huolimattomasti kokoonpantu, kirjassa on vääriä viittauksia ja omalaatuisia tulkintoja lainatuista teksteistä. On myös kummallista, miten Jokisipilä kohtelee kollegoiden vertaisarvioituja artikkeleita ja kirjoja pitäen niitä puolueellisina. Olisi ollut kirjalle eduksi, jos jotkut arviot olisi jätetty pois. Muun muassa Jokisipilän käsitys sosiaalisesta konstruktivismista on vähintään pinnallinen ja sitä voidaan sanoa myös väärinymmärretyksi.

Jussi Marttisen *Mikä perussuomalaisia vaivaa* on toinen tieteellisen muotoon kirjoitettu teos. Marttisen kirjan suuri puute on sen epäyhteiskunnallisuus. Perussuomalaisten (kuten muidenkin puolueiden) kannattajat nähdään atomeina, joiden toiminnassa ei ole mitään yhteiskunnallista ulottuvuutta. Se myös kärsii liian pitkälle menevistä yleistyksistä ja paremmin tietämisestä.

Ihmisten luokittelu älykkyyden mukaan on ennen ollut rasististen oikeistolaisten työkalu, nyt siihen syyllistyy perussuomalaisia arvosteleva besserwisser.

Aarni Virtasen kirjoittama Timo Soinin elämäkerta *Populismen poluilla* on sujuvasti ja laajasti kirjoitettu historiatieteellinen tutkielma. Se tuo esiin paljon muitakin arvioita ja tietoja kuin mistä Soini on muistelmissa kertonut.

Lauri Nurmen *Jussi Halla-aho – Epävirallinen elämäkerta* tuo esiin asioita, joita Halla-aho itse tai hänen kannattajansa eivät ole mahdollaneet hänen kertomukseensa. Nurmen kirja on myös vetävästi kirjoitettu. Samoin on myös Simon Elon ja Juha-Pekka Tikan yhdessä laatima *Poliittiset mustelmani*. Kirjan sävy on avoin ja rehellinen ja se tuo hyvin esiin sen, miltä puoluehajaannuksessa vähemmistöön jääneiltä tuntui.

Timo Soinin muistelmat *Yhden miehen enemmistö* kertoo ennen kaikkea henkilöstä nimeltä Timo Soini ja hänen näkemyksistään. Tietysti muistelmat voivat olla yksipuolisia, mutta Soinin kaikki kolme muistelmateosta ovat sitä korostetusti.

Olisi todella hienoa, jos muista puolueista kirjoitettaisiin puoletkaan siitä, mitä perussuomalaisista on kirjoitettu viimeisen vuoden aikana. Muut puolueet saavat kuitenkin edelleen 80 prosenttia äänistä ja niiden yhteen laskettu jäsenmäärä on ainakin kaksikymmenkertainen perussuomalaisiin verrattuna. Mutta juuri kukaan ei ole viitsinyt kirjoittaa niistä.

Arvioidut teokset ovat: Markku Jokisipilä: *Perussuomalaiset Halla-ahon ja Purran linjalla* Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava, 2021, 336 s.; Jussi Marttinen: *Mikä perussuomalaisia vaivaa*. Tampere: Vastapaino 2021, 304 s. Lauri Nurmi: *Jussi Halla-aho – epävirallinen elämäkerta*. Helsinki: Into, 2020, 336 s. Timo Soini: *Yhden miehen enemmistö* Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava, 2021, 367s.; Jukka – Pekka Tikka & Simon Elo: *Simon Elo – Poliittiset mustelmani*, Helsinki, Minerva-kustannus, 360 s.; Aarni Virtanen: *Timo Soini populismen poluilla*. Helsinki: Art House, 459 s.

LÄHTEET

- Alker, Hayward R. ja Sylvan, David. 1994. Kuinka diskurssianalyysi voi edesauttaa politiikkatieteen kehittymistä? Suomentanut Heikki Patomäki. *Kosmopolis* 24:3, 5–26.
- Hatakka, Niko. 2021. Between Horizontality and Centralisation: Organisational Form and Practice in the Finns Party. *Politics and Governance* 9:4, 296–306.
- Leino, Mikko ja Mickelsson, Rauli. 2017. Maahanmuuttodiskurssi pienryhmäkeskusteluissa. *Politiikka* 59:3, 203–221.
- Linna, Lauri. 1998. *Vennamon panttivangit*. Omakustanne.
- PS. 2022. Perussuomalaisten ohjelmat. <https://www.perussuomalaiset.fi/tietoa-meista/puolueohjelma/> Viitattu 4.2.2022.
- Ricoeur, Paul. 1984. *Time and narrative, volume 2*. Suomennos Katherleen Mc Laughlin ja David Pellaur. Chicago ja Lontoo: The University of Chicago Press.
- Saarinen Arttu. 2021 Pulinat pois, objektiivinen tutkija on puhunut – kirja perussuomalaisista unohtaa kansan. Blogi. *MustRead* 4.10.2021. <https://www.mustread.fi/blogit/pulinat-pois-objektiivinen-tutkija-on-puhunut-kirja-perussuomalaisista-unohtaa-kansan/>. Viitattu 12.4.2022.

-
- Vihreät. 2017. Tiedote. <https://www.vihreat.fi/ajankohtaista/vihreiden-jasenaanestyksen-aanestysprosentiksi-66/>. Viitattu 12.4.2022.
- Virtanen, Aarni. 2018. *Vennamo – Mies ja hänen puolueensa*. Helsinki: Art House.
- Yleisradio. 2016. <https://yle.fi/uutiset/3-8933689>. Viitattu 12.4.2022.

KIRJOITTAJATIEDOT

RAULI MICKELSSON

VTT, dosentti, yliopisto-opettaja

Turun yliopisto

rauli.mickelsson@utu.fi